

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestölehti

9

2014

Tuplaimpanti samalla leikkauksella
CI-viikonloppu Karkussa

Sisältö

Pääkirjoitus: Toiveikkain mielin tulevaisuuteen.....	3
Tuplaimplanti yhdellä kertaa.....	4
CI-viikonloppu Sastamalassa.....	7
Yhdestä moneksi - 40 vuotta lehtihistoriaa.....	10
Lehteä tehtiin muun työn ohella.....	12
Ulkoilupäivänä olympiasoihtua muistellen.....	14
Uutuuskirja: Elämän kynnyksellä.....	15
Uusi opinnäytetyö: Päivälehtien taktiili tulkkkaus.....	16
Uusi opinnäytetyö: ”Mitä me haluamme”.....	17
”Winkka kasi” eli käyttöjärjestelmä Windows 8.....	18
ValmisPaula: Raiteilla pysyen.....	19
Inhimillisiä uutisia - Rayn kampanjajuliste.....	20

Tuntosarvi nro 10 ilmestyy viikolla 43. Aineisto 26.9. mennessä.

Kannen kuvassa **Manu** ravistelee äitinsä **Veera Laukkarisen** pitelemää Medelin tuplaimplantoitua norsua Kuopion yliopistollisen keskussairaalan odotusaulan lasten leikkipisteessä. Lasten iloksi annetun norsun virallinen nimi on Mellie the MED-Elephant. Juttu Veeran tuplaimplanteista s. 4 alkaen. Kuva: **Roni ”Rolle” Laukkarinen**.

TUNTOSARVI
40. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Tuija Wetterstrand

Päätoimittaja
tiedottaja Tuija Wetterstrand,
p. 040 753 2026, s-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Toimitusneuvosto 2014-2015
Esko Jäntti (puheenjohtaja), Veera
Laukkarinen, Milla Lindh, Timo Pelto-
mäki, Eila Särkimäki, Jaakko Evonen
(sihteeri) ja Tuija Wetterstrand.

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuuro-
sokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille
ilmainen. 12 numeroa vuodessa
isokirjoituksella, pisteillä, äänit-
teenä, videona ja/tai elektronisena
versiona. Ruotsinkielinen kooste
Känselsprötet ilmestyy 4 kertaa
vuodessa isokirjoituksella.

Tilaukset ja
osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40,
00030 IIRIS, p. 040 778 0299,
s-posti:kuurosokeat@kuurosokeat.
fi. Toimiston aukioloaika ma-pe
klo 8.00-15.45.

Painopaikka
Oriveden Kirjapaino.

Toimituksella on oikeus käyttää
lehden juttuja yhdistyksen inter-
net-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

Toiveikkain mielin tulevaisuuteen

Maailma muuttuu ja sen myötä myös ihmisten asumis- ja palvelutarpeet. Suomen Kuurosokeat ry on päättänyt rakennuttaa Kuurosokeiden Toimintakeskuksen välittömään läheisyyteen asuintalon kuuroille ja kuurosokeille. Sen on tarkoitus valmistua kesään 2016 mennessä. Taloon tulee 37 asuinhuoneistoa ja monipuoliset yhteistilat. Asuntoja on kolmenlaisia: Tampereen Vuokratalosäätiön vuokra-asuntoja, palveluasuntoja ja asumisryhmäasuntoja. Asunto- ja yhteistilaratkaisuista halutaan saada hyvin toimivia ja erilaisiin tarpeisiin mukautuvia, sillä rakennus tulee olemaan käytössä seuraavat 50 vuotta!

Suunnittelussa huomioidaan asukkaiden erilaiset kieleen, kommunikaatioon ja liikkumiseen liittyvät tarpeet. Järjestö kehittää ja monipuolistaa palveluitaan ja muita toimintojaan niin, että niistä hyötyvät jatkossa sekä nykyiset että tulevat asukkaat.

Tavallisissa vuokra-asunnoissa on mahdollisuus täysin itsenäiseen asumiseen, ilman palveluita tai muita tukitoimia. Järjestön käyttöön tu-

leviin yhteentoista palveluasuntoon suunnitellaan asukkaan tarpeita vastaava palvelukokonaisuus yhdessä kotikunnan ja asukkaan kanssa. Asumisryhmämuotoinen asuminen sopii henkilöille, jotka tarvitsevat terveydentilansa vuoksi palveluita ympäri vuorokauden. Kaikkien asukkaiden käyttöön suunnitellaan yhteisiä kokoontumis- ja harrastustiloja sekä yhteisruokalaa.

Uuden suunnittelun ohessa on tärkeää huolehtia myös Toimintakeskuksen jo olemassa olevista asunnoista ja yhteistiloista. Tänä syksynä tehtävän kattoremontin seurauksena työtilarakennus ja kaksi rivitalokotia saavat uuden huopakaton.

Taloudellisesti heikkoina aikoina erityisryhmien tarpeet jäävät helposti isompien ryhmien tarpeiden alle. Nyt tehtävillä uudistuksilla pyritään turvaamaan järjestön asiakkaiden omaehtoista hyvää elämää myös tulevina vuosikymmeninä. Tehdään yhdessä huomisestakin hyvä!

Risto Hoikkanen ♦
Kuntoutumis- ja asumispalvelujohtaja

Tuplaimplanti yhdellä kertaa

Teksti: Veera Laukkarinen Kuvat: Roni Laukkarinen

Olin suunnilleen 9-vuotias, kun korvalääkäri ehdotti ensimmäistä kertaa sisäkorvaistutetta. Kieltäydyin jyrkästi ja kerroin etten halunnut olla robotti. Tässä vaiheessa minulla oli jo vahva viittomakielinen identiteetti.

Periaatteeni on aina ollut, että sisäkorvaistutetta aletaan harkita vasta silloin, kun kuulo ei voi enää mennä huonommaksi. Tämän vuoden tammikuun kuulotutkimus osoitti sen, että raja oli tullut vastaan. Ajatukseni sisäkorvaistutteen hankkimisesta lähti oikeastaan siitä, kun asennoiduin katsomaan omaa kuulotilannetta ulkopuolisen silmin. Samoihin aikoihin tuttavapiirissäni moni lähti leikkausprosessiin ja tavallaan edesauttoi muuttamaan omaa asennettani sisäkorvaistutetta kohtaan. Olen koko ikäni vastus-

tanut sitä, sillä kuuleminen ei varsinaisesti ole ollut osa viittomakielistä identiteettiäni. Vaikka ”kuulin”, niin se oli aikalailta yhtä tyhjän kanssa. Kuulo oli erittäin heikko ja äänimaailma syvästi puuroutunut. Kaikesta tästä huolimatta puhekykyni on säilynyt pitkään hyvänä puheterapian avulla. Joten ajattelin, että miksi ei. Mikä minua estää? Tästä alkoi tieni kohti uutta äänimaailmaa.

Alussa pelkäsin päätökseni karkottavan viimeisetkin viittomakieliset kaverini. Osittain kävikin niin. Osa tuki, osa alkoi näyttää pelotteluvideoita, joissa kerrottiin kauhutarinoita leikkauksen aiheuttamista vaaroista, kuten kasvohalvauksista ja muusta. En antanut tällaisten seikkojen kumota päätöstäni.

Pahinta tässä kuitenkin oli odottaminen. Odotin vain milloin pääsen leikkaukseen. Juuri ennen leik-

Veeran leikkaushaavat paranivat nopeasti ja jälki on siistiä. Sisäkorvaistutteen merkki on Cochlear Nucleus 6.

kausta meinasin seota, kun aloin panikoimaan sitä tulenko kipeäksi kriittisellä hetkellä. Silloin ymmärsin asian muuttuneen erittäin tärkeäksi itselleni. Tämä oli uutta minulle.

Omasta toiveestani minulle leikattiin molemmat istutteen yhtä aikaa. Se on harvinaista. Täysin kuurona olemisen aktivointiin saakka ei jännittänyt minua, kommunikoimme perheessä muutenkin paljon viittomakielellä. Eniten jännitin sitä, että pysynkö terveenä leikkauspäivään asti. Itse leikkaus ei pelottanut lainkaan. Tiesin olevani hyvissä käsissä. Leikkaus sujui loppupeleissä paremmin kuin hyvin. Siitä alkoikin seitsemän viikon hiljaisuus. Hiljaiset viikot eivät olleet erityisen vaikeita.

Hyvin selvisimme perheen kesken viittomakieltä käyttäen. Tässä vaiheessa oma 5-vuotias tyttäreni alkoi viittoja aktiivisemmin. Hän ymmärsi viimein, ettei äiti kuulekaan.

Leikkauksen jälkeistä huimausta kesti kaksi viikkoa ja se meni itsestään ohi. Muita ihmeellisiä oireita ei tullut. Haavat paranivat hienosti ja jälki on erittäin siistiä. Aktivointia odotin maltillisena, odotukset eivät olleet kovin korkeita. Halusin edetä hitaasti.

Aktivointipäivänä luonnollisesti jännitin kovasti. En tiennyt mitä tuleman pitää. Sain ulkoiset osat päähäni ja niihin liitettiin piuhat. Ihan aluksi en kuullut mitään, mutta pik-

Sairaalasta kotiin viemiseksi tuli iso musta salkku, jossa on erilaisia lisä- ja varaosia.

kuhijaa äänet voimistuivat. Aloin kuulla lääkärin puhetta, vaakkumisena. Minulla oli tulkki mukana ja hän kuvaili mitä seuraavaksi tapahtuu. Seuraavaksi tehtiin piippaustestejä ja kokeiltiin kuulenko avainten kilinää. En kuullut avaimia ensimmäisenä päivänä.

Toisena päivänä alkoi varsinainen säätö. Tehtiin tuttu piippaustesti jotta saatiin äänet oikeille voimakkuuksille. Taas kokeiltiin kuunnella avainten kilinää. Kuulin kilinän. En voinut lopettaa nauramista ja hymyilemistä. Olin niin hämmästynyt ja hämmentynyt.

Kuulotestien jälkeen katsottiin käyrät, ensimmäiset imppakäyrät. Järkytyin kuinka hyvin on käyrä nousut. Jopa 20 desibeliin asti kuului. Kuulin ensimmäistä kertaa lentokoneen äänen kesken kuulotestien. Testit keskeytettiin hetkellisesti ja odotettiin lentokoneen mentyä kauemmaksi. Kotiin viemiseksi sain ison mustan salkun, jossa oli erilaisia lisä- ja varaosia.

Kotona harjoittelin kuuntelemista ja ensimmäiset äänet jotka kuulin, olivat kellon tikitys, loisteputkivalaisimen hurina ja sateen ropinan kuuluminen sisälle asti. Näitä kuunnellessani en voinut yksinkertaisesti lopettaa hymyilemistä ja kikattamista. Niin ihmeellistä kaikki oli.

Tulevaisuuteni on täysin auki. Saa nähdä mitä tulema tuo. Nyt kun alan kuulla, niin se ei tarkoita viittomisen lopettamista perheessämme. Viittomakieli tulee olemaan vahvasti läsnä kuulemisen rinnalla. Olemme kaksikielinen perhe. Lapsille viittomme jatkossakin aivan kuten ennenkin, sillä eteen tulee väistämättä tilanteita jolloin en kuule lainkaan tai kuulen liian heikosti.

Tämänhetkinen tavoitteeni on puheen erotuskyvyn kehittäminen. Siihen on pitkä matka vielä. Päivä kerralla edetään ja paljon on opittavana. ♦

CI-viikonloppu Sastamalassa

Teksti: Milla Lindh Kuvat: Kalle Lindh

Sisäkorvaistutekäyttäjien vuosittainen tapahtuma vietettiin hyvässä säässä Karkun evankelisella opistolla 29.-31.8.2014. Kuuloliiton CI-toimikunnan (CiTo) tapahtumatyöryhmässä olimme tehneet viikonlopusta työpajapainotteisen. Ihmiset saivat valita mieleisensä kolmesta työpajasta. Viitotun puheen työpajassa opiskeltiin viittomia, arjen haasteellisiin kuuntelutilanteisiin etsittiin ratkaisuja keskustelun ja mielikuva-harjoitusten kautta ja improvisaatio-teatteripajassa tehtiin monta pientä näytelmää, joissa purettiin mm. asiakaspalvelutilanteissa syntyneitä ongelmia kun asiakas ei kuule.

Viikonloppu alkoi meitä kaikkia kiinnostavalla luennolla. Taysin erikoislääkäri **Kati Härkönen** kertoi meille tutkimuksesta, jossa 14 viime vuoden aikana Taysissa yhden implantin saaneille työkäisille leikattiin toiseenkin korvaan sisäkorvaistute. Ennen toista leikkausta heille

tehtiin muun muassa hälyääni- ja tasapainotestit. Testit toistettiin kun aktivoinnista oli kulunut puoli vuotta. Toinen leikkaus ei vaikuttanut tasapainoon, mutta esimerkiksi hälyssä kuuleminen parantui selvästi. Myös suuntakuuloon tarvitaan kaksi korvaa ja tuplaleikattujen suuntakuulo kehittyy vähitellen, vaikka leikkausten välillä olisi useampi vuosi. Illalla kun istuimme rantasaunalla ja makkaraa grillaamassa juuri meillä tuplaimplantoiduilla oli helpointa saada selvää iloisessa puheensorinassa. Kaikki olimme tyytyväisiä, että nyt on olemassa kotimainen tutkimus joka puoltaa sitä, että kaksi on parempi kuin yksi.

CiTon kokous pidettiin työpajojen jälkeen. Puheenjohtajana jatkaa **Maire Paltare**. Tapahtumatyöryhmäämme tuli mukaan kaksi uutta jäsentä. Viestintä-, vaikuttamis- ja kansainvälinen työryhmä jatkavat samoilla miehityksillä. Tulossa on uusi CI-esite, vertaistukihenkilökoulutus jatkuu ja CiTolla on edustajat

Lisää tunnelmia CI-viikonlopusta voi katsoa näytelmätyöpajan tuotoksista oso

Euroopan ja maailmanlaajuisen huonokuuloisten järjestöjen johtoportaisissa. Kokouksessa keskusteltiin myös siitä, että vertaistuki on järjestötoiminnan pohja, mistä aktiivisuus ja itsensä hyväksyminen kumpuaa. Implantoiduilla lapsilla on neljä eri tahoja järjestämässä vertaistukitapahtumia, meillä aikuisilla vain Kuuloliitto. CI-yhdyshenkilökoulutusten kautta Kuuloliitto on jo saanut maanlaajuisen verkoston, jossa implantinkäyttäjät ovat valmiita auttamaan uusia implantoituja niin teknisissä kuin muissakin asioissa. Cochlear ja MedEl -implanttimerkkien maahantuojiin edustajat ovat olleet mukana kouluttamassa nimenomaan tuota teknistä puolta.

Lauantai-iltana saunottiin ja uitiin ja kokoonnuttiin katsomaan viitotun puheen työpajan esitystä, jossa ryhmä oli opetellut Taivas on sininen ja valkoinen -kappaleen. Implantinkäyttäjissä ja meidän perheenjäsenissämme on paljon ihmisiä, jotka

eivät osaa viittoja lainkaan joten tuon laulun kautta minun miehenikin oppi monta uutta viittomaa. Me, jotka viittomia osaamme, haluamme kovasti innostaa ihmisiä opettelemaan niitä: saunassakin oli paljon helpompi keskustella viittomataitoisen ihmisen kanssa kun hämärässä valossa ei huuliota nähnyt. Teatteripajasta olimme valinneet muutaman esityksen iltaohjelmaksi ja parasta oli huomata, kuinka ensi kertaa mukaan rohjenneista ihmisistä löytyi rohkeus esiintyä ja nauraa ääneen. Illan huipensi **Team Myllymäki** eli **Mari** ja **Ville**. Setti alkoi Happoradion kappaleella ”Puhu äänellä jonka kuulen”. Ville soitti ja lauloi ja Mari viittoi. Meidän oli pakko taputtaa heidät takaisin esittämään lisää. Musiikki on sisäkorvaistuttekäyttäjien enemmistölle valtavan mielenkiintoinen elementti ja keskustelut siitä, miten musiikkia kuullaan, ovat loputtomia.

Sunnuntai oli varsinkin maahantuojiin päivä. MedElin **Marko Rön-**

itteessa: <https://www.youtube.com/watch?v=AomtA-W2z60&feature=youtu.be>

kä ja Cochlearin **Mika Teivainen** luennoivat edustamiensa sisäkorvaistutteen uutuuksista. Molempien luentojen aikana oli tarjolla myös vaihtoehtoluentoja: Kuuloliiton tulkkipalvelukouluttaja **Merja Asumaa** kertoi, kuinka tulkkipäätöstä haetaan ja miten tulkkiä käytetään ja tilataan. Läheskään kaikilla CI-käyttäjillä tai sitä harkitsevilla ei ole tulkkipäätöstä eikä tietoa, mihin tulkkiä voisi käyttää. Myös Suomeen tulossa oleva amerikkalainen implanttifirma Advanced Bionics (AB) oli lähettänyt paikalle edustajansa **Jarkko Tulasalon**. Oli hienoa päästä tutkimaan tämänkin implanttimerkin ominaisuuksia vaikka minulla molemmat korvat ovatkin jo Cochlearin laitteita täynnä. AB:n implantissa on neljä mikrofonia, tavallisen prosessorin lisäksi myös lähetinkelassa ja korvan suulla on mikit. Kaikki mikrofonit eivät ole yhtä aikaa käytössä vaan käyttäjä pystyy itse kaukosäätimellä valitsemaan mitä mikrofoneja käyttää. Sunnun-

taina ehti hyvin kyselemään kaikilta laite-edustajilta omiakin kysymyksiä. Oman merkin laite-edustajasta on tullut meille implantisteille tuttu ihminen, jota on helppo lähestyä. Minua kiinnosti kovasti Cochlearin uusi vesisuoja, jota voi käyttää jopa 50 kertaa. Suojalle tulee kyllä hintaa, koska siihen kuuluu myös erillinen vedenkestävä lähetinkela.

Sisäkorvaistute yhdistää monella tavalla meitä eri syistä kuulovammaisia. Laskin, että paikalla oli ainakin kuusi Usheria ja meistäkin oli monella valkoiset kepit mukana ja käytössä varsinkin iltahämärässä. On mahtavaa kuulua porukkaan, jossa voi vapaasti ja suoraan keskustella kaikesta, mikä liittyy kuuroutumiseen ja sisäkorvaistutteen myötä kuulemisen paluuseen. Kysymys ”kuuletko pimeässä?” kertoo paljon: moni alkaa kuulla implantilla niin hyvin ettei tarvitse huuliota tuekseen ja kuulee hyvin siis myös pimeässä. ♦

Yhdestä moneksi - 40 vuotta lehtihistoriaa

Teksti: Tuija Wetterstrand

Kuurosokeiden lehden ensimmäinen näytenumero ilmestyi joulukuussa 1974 sekä painettuna lehtenä että pisteillä. Kuurosokeat olivat toivoneet omaa lehteä jo pitkään. Näytenuumerossa päätoimittaja **Inger Lindgren** (1944-1985) pyysi lukijoilta ehdotuksia uuden lehden nimeksi. Nimikilpailun voitti yhdistyksen perustajajäseniin kuulunut **Paavo Korhonen** (1946-2014) Tampereelta. Paavon ehdotus oli yksinkertaisesti Kuulo-näkövammaisten lehti. Vuoden 1978 loppuun saakka lehden nimi kirjoitettiin väliviivalla, kunnes vuoden 1979 alusta kirjoitusasu muuttui Kuulonäkövammaisten lehdeksi. Syytä kirjoitusasun muuttumiseen ei silloin lehdessä perusteltu, mutta myöhemmin on painotettu sitä, että sanojen kirjoittaminen yhteen ilman väliviivaa korostaa sitä, että kyseessä on nimenomaan yhdistelmävammainen.

Näytenuumerossa kerrottiin, että uusi lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden ensimmäinen numero tuli ulos painosta maaliskuussa 1975 päätellen siitä, että Inger Lindgren kirjoittaa lehdessä kuurosokeiden Kanarian saarten matkasta 14.-22. helmikuuta ja kurssi- ja leiri uutisissa kerrottiin huhtikuun alussa järjestettävästä hiihtoleiristä.

Ensimmäisenä ilmestymisvuonna lehtiä tuli tosiasiallisesti vain kolme, koska numerot 3 ja 4 ilmestyivät yhdessä kaksoisnumerona. Hypäys numeroiden määrässä tapahtui neljäntenä ilmestymisvuonna 1978, jolloin lehti ilmestyi jo 12 kertaa vuodessa. Vuosina 1979-1984 ilmestyi 22 numeroa vuodessa. Siinä välissä Kuulonäkövammaisten lehden nimi oli ennättänyt vaihtua Tuntosarveksi numerosta 11/1980 alkaen. Nimen keksi kuurosokea

Kuulonäkövammaisten lehti, vuodesta 1980 Tuntosarvi ilmestyi pitkään mustavalkoisena vihkosena ilman kuvia. Vasta kun Tuntosarvi ja Uutislehti eriytettiin kahdeksi lehdeksi 1988 alkaen, lehdestä tuli aikakauslehtimäisempi.

Seija Kallio. Aluksi osalla lukijoista oli vaikea tottua nimeen ja sitä arvosteltiin. Uusi nimikilpailu lehden nimestä järjestettiin vielä loppuvuodesta 1987. **Pirkko Virtanen** (nyk. **Pölonen**) totesi seuraavan vuoden helmikuun pääkirjoituksessaan, että ”Nimiasia on vaikea. Katsotaan mitä johtokunta päättää. Tuosta vanhasta nimestä on haikea ja vaikea luopua. Odotetaan vielä.” Lopulta nimi uudistus haudattiin vähin äänin. Nykyään Tuntosarvinimestä tuntuisi jo mahdottomalta luopua, niin osuva ja koko kuurosokeiden laajaa ryhmää yhdistävä se on.

Tuntosarven numeroiden määrä jatkoi kasvuaan vuodesta 1985 vuoteen 1987 loppuun, jonka jälkeen tapahtui iso uudistus. Tuntosarvesta tuli kerran kuukaudessa ilmestyvä aikakauslehti ja järjestö-

lehti. Uutisia varten alettiin julkaista Kuurosokeiden Uutislehteä 48 kertaa vuodessa. Seuraavat uudistukset tapahtuivat vuosina 1994, jolloin alettiin painaa vuosittaista Toimintakalenteria ja 1996, jolloin Tuntosarven ruotsinkielinen kooste Känselförbundet näki päivänvalon. Siinä välissä lehtiperheeseen oli liittynyt vain jäsenille tarkoitettu Jäsenkirje. Kuulonäkövammaisten lehti on kasvanut moneksi siitä, kun kaikkiin näihin lehtiin kuuluvat asiat julkaistiin samojen kansien välissä.

Tuntosarven syksyn ja talven numeroissa kerrotaan kuurosokeiden lehtitoiminnan 40-vuotisesta historiasta ja haastatellaan entisiä lehden tekijöitä ja lehden tekoon vaikuttaneita henkilöitä. Toivomme myös Sinun apuasi: onko Sinulla mielessä joku henkilö, jota kannattaisi haastatella? ♦

Lehteä tehtiin muun työn ohella

Teksti: Tuija Wetterstrand

Kuulonäkövammaisten lehden ensimmäinen päätoimittaja **Inger Lindgren** toimi tehtävässään vain kolmen lehden ajan, kunnes siirtyi Sokeain Keskusliiton johtavaksi kuntoutussihteeriksi. Lehden uudeksi päätoimittajaksi numerosta 4/1975 alkaen nimitettiin kuntoutussihteeriksi **Kaija Salekari**. Pian myös Salekarin työtehtävät kasvoivat niin, että lehden toimittaminen oman työn ohella kävi mahdottomaksi. Salekari luopui tehtävästään ja lehden uudeksi päätoimittajaksi tuli numerosta 2/1977 alkaen **Ulla Kiikka** (nykyisin Ulla Kiikka-**Arnell**).

Myös Ulla Kiikka teki lehteä oman työnsä ohessa. Hänen varsinainen työnsä oli Näkövammaisten ammattikoulun kotitalousopettaja ja erityisopettaja, missä hän vastasi myös kuurosokeiden opetuksesta.

- Mitään aikaisempaa kokemusta lehden toimittamisesta minulla ei ollut. Mutta kun Kaija Salekari soitti ja kauniisti pyysi, niin en voinut kieltäytyä. Valintani perusteena oli se, että minä olin niin paljon kuurosokeiden kanssa tekemisissä työni vuoksi.

Kuurosokeiden joukko oli hyvin epäyhtenäinen. Osa oli käynyt kouluja ja osasi hankkia tietoa itsenäisesti. Osa, erityisesti syrjäseuduilta pitkien matkojen takaa tulleista viittomakielisistä, saattoi olla jäänyt täysin vaille koulutusta. Heidän mahdollisuutensa hankkia tietoa oli tietenkin hyvin rajoitettua. Kuulonäkövammaisten lehti saattoi olla ainoa keino saada selville, mitä Suomessa ja maailmalla tapahtui.

Ulla Kiikka muistelee, että palaute lehdestä oli hyvin positiivista, vaikka sitä tehtiinkin harrastelijapohjalta.

- Haalin juttuja kokoon sieltä täältä. Periaatteenani oli tehdä sellaista lehteä, että kieli on helppoa ja siinä olisi mahdollisimman monelle erilaista lukemista. Uutisia kokosin eri lehdistä. Inger Lindgren ja Kaija Salekari tiedottivat lehdessä kuurosokeita koskevista asioista. Usein pyysin ja sain juttuja myös kuurosokeilta. Erityisesti on jäänyt mieleen oppilaani **Martti Avila**, joka oli ahkera matkajuttujen kirjoittaja.

Ulla Kiikka itse kirjoitti paljon kotitalouteen ja ruokaan liittyviä juttuja, koska ne liittyivät hänen omaan am-

mattiinsa. Samoista aiheista kirjoitti usein myös Kiikan kollega **Sirkka Saarinen**.

Kiikan aloittaessa päätoimittajuutensa 1977 lehti ilmestyi vain neljä kertaa vuodessa. Seuraavana vuonna lehti ilmestyi jo 12 kertaa. Numerossa 5/1978 päätoimittaja kertoi, että Suomen Lions-liiton piiri 107 N on luvannut taloudellista tukea lehden toimittamiseen. ”Luultavasti lehti tulee ilmestymään useammin.” Seuraavassa numerossa Ulla Kiikka vahvisti, että lehti ilmestyy jatkossa kaksi kertaa kuukaudessa, tosin ohuempana kuin aikaisemmin, koska ”kirjapaino ei pysty painamaan kovin paksua lehteä töiden paljouden vuoksi”. Joka toinen kuukausi lehteen luvattiin kuitenkin lisäsivuja.

- Sitä en muista, miten Lionsit alun perin saatiin kiinnostumaan lehden rahoituksesta. Mutta sen muistan, että minut pyydettiin päätoimittajan ominaisuudessa pitämään Lionseille esitelmä kuurosokeudesta. Esitelmäni jälkeen he päättivät alkaa kerätä rahaa lehden tekoon.

Lehden teko ennen tietokoneaikaa oli hyvin erilaista kuin nykyään. Päätoimittaja kirjoitti jutut puhtaaksi kirjoituskoneella ja lähetti paperinivaskan Sokeain keskusliiton kirjapainoon **Eero Vartiolle**. Kirjapainossa tekstit toimitettiin mustavalkolehdeksi ja pisteille ja lähetettiin tilaajille.

Kuva: Ulla Kiikka-Arnellin kotitarkisto

Ulla Kiikka-Arnellilla on edelleen tallessa kaikki vanhat kuurosokeiden lehdet.

- Vaikka lehti ilmestyi vain noin joka toinen viikko, 22 kertaa vuodessa, niin siinä oli aikamoinen työ oman työn ohella. Kun edellinen lehti oli mennyt painoon, niin heti piti alkaa miettiä uutta.

Kolmen vuoden jälkeen Ulla Kiikan elämäntilanne muuttui.

- Menin naimisiin ja muutin Turkuun. Kävin silti edelleen 8 vuoden ajan töissä Espoossa, Näkövammaisten ammattikoulun rehtorin **Jukka Aholan** toiveesta, hän kun ei halunnut päästää minua pois. Mutta lehden teko samaan aikaan olisi ollut sula mahdottomuus.

Viimeinen Ulla Kiikan toimittama lehti oli 2/1980. Sen jälkeen päätoimittajuus siirtyi **Pirjo Rissaselle**. ♦

Ulkoilupäivänä olympiasoihtua muistellen

Teksti: Nimimerkki Ojoisten torppari

Viittomakielisten seniorien päivätoiminta järjesti elokuussa elämyksellisen ulkoilupäivän Ahvenistolle. Ilmat olivat olleet sateiset, mutta retkemme aikana aurinko pilkisteli pilven raosta ja saimme upean ilman.

Retken alkajaisiksi söimme lounasta Sampolan ruokalassa. Sieltä läksimme Ahveniston ulkoilualueelle. Ohjaajat **Irja** ja **Tiina** kantoivat grillitarpeitten korit grillikotaan. Ensin kuitenkin teimme sauvakävelylenkin Ahveniston rannan ympäri.

Katsellessani Ahveniston olympiapuistoa muistelin kolmea poikaa kantamassa olympiasoihtua samassa paikassa 62 vuotta aikaisemmin. Ahveniston olympiapuisto rakennettiin vuoden 1952 Helsingin olympialaisia varten. Sen kautta kulki Helsingin olympialaisiin matkannut olympiasoihtu 18. heinäkuuta 1952. Olympiatuli oli sytytetty Kreikan Olympiassa, mistä se kuljetettiin Euroopan läpi Suomen Tornioon ja sieltä edelleen Helsinkiin, minne se saapui 19. heinäkuuta. Soihtua kuljetti matkalla yli 1 200 henkilöä. Yksi soihtua kuljettaneis-

ta oli Suomen Kuurosokeat ry:n nykyisen toiminnanjohtajan isä, **Vilho Leinonen**.

Hämeenlinnan kuurojen urheiluseura **Häli** sai kutsun osallistua olympiasoihtuviestiin. Häli antoi kantajatehtävän **Jarmo Narmalalle, Jaakko Kalliolle** ja Vilho Leinoselle. Läksin porukalla katsomaan soihdun tuloa. Hälin edustajat Jarmo, Vilho ja Jaakko seisoivat vakavina odottaen edellistä soihdunkantajaa. Soihtu luovutettiin Jarmolle, hän otti sen arvokkaasti käteensä ja juoksi Vilho ja Jaakko takanaan Ahveniston tielle missä soihtu edelleen luovutettiin Hämeenlinnan verkkopalloseuran edustajille. Näin soihtu jatkoi matkaansa kohti Helsinkiä eri urheiluseurojen viedessä vuorotellen viestiä. Hälin soihdun-

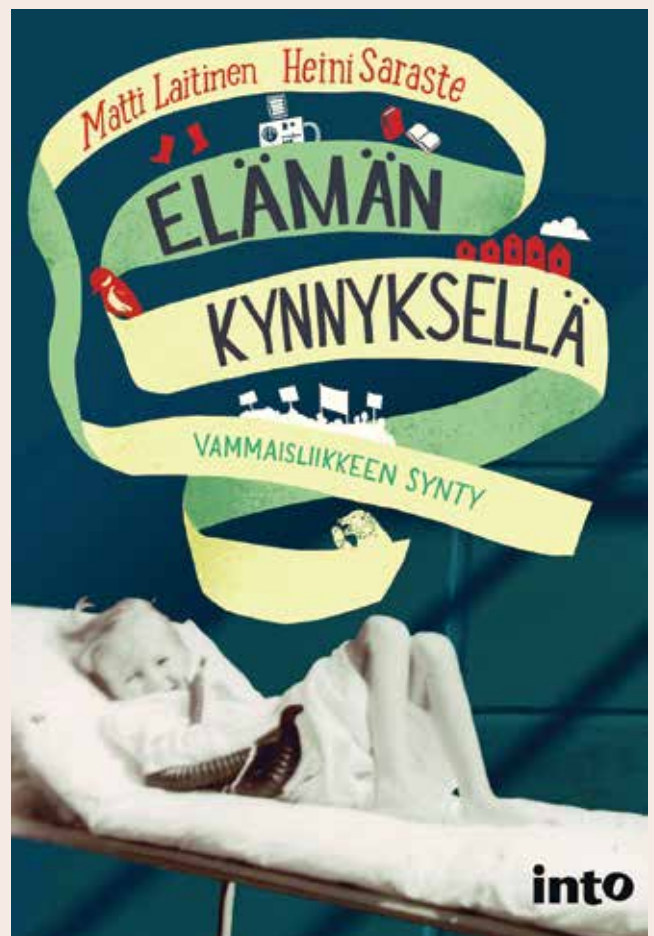

Viereisellä sivulla ulkoilupäivään osallistuneita Ahveniston olympiapistossa. Kuvassa yllä ulkoilupäivän oma soihtu, grillituli. Kuvat: Irja Uhre.

kantajat olivat kovakuntoisia ja komeita. Vilkutin heille viittoen "Onnea". He vastasivat nyökäten.

Näiden muistojen kanssa istuin lenkin jälkeen tauolle. **Samuli** ja **Anja** kävelivät tulkkien kanssa rauhallisesti Ahveniston järven rannan kautta. Vaihdoin kuulumisia viittomalla, joimme mehua, Tiina ja Irja grillasivat makkaraa. Lopuksi nautimme maukkaat pullakahvit. Olympialaisia varten rakennettu Ahveniston maauimala on nyt peruskorjattu, mutta se ei nyt houkutellut meitä uimaan. Paikan kunnostaminen on kuitenkin kunnianosoitus myös olympiasoihdun kantajille. Ahveniston ulkoilupäivä ja muistelutuokio oli mahtava elämys. Ruusuinen kiitos myös järjestelyistä vastanneille Tiinalle ja Irjalle. ♦

Elämän kynnyksellä

Heini Sarasteen ja **Matti Laitisen** toimittama uutuuskirja "Elämän kynnyksellä" kertoo yhdeksän vammaisen aikuisen tarinan heidän lapsuuden ja nuoruuden kokemuksiaan painottaen. Nyt nämä 1940-50-luvuilla syntyneet muistelevat saamiaan hoitoja kolkkoina ja nöyryyttävinä, jopa väkivaltaisina. Toisaalta perheen tuki on ollut korvaamaton apu. Erityisesti korostuu isien merkitys vammaisten lasten hyvän elämän edistäjinä. Kaikkia kertojia yhdistää selviytyminen ja liittyminen vammaisliikkeeseen. Lisäksi kirjassa on lyhyt Kynnyksen historiikki ja **Kalle Könkkölän** ajatuksia kansainvälisyydestä. ♦

Päivälehtien taktiili tulkkaus

Teksti: Heini Hirsi

Viittomakielentulkin koulutusohjelmaan kuuluen olen tehnyt opinnäytetyön, jonka tarkoituksena oli etsiä hyviä käytänteitä päivälehtien taktiili tulkkauksesta. Tutkimus toteutettiin haastattelemalla neljää viittomakielentulkkiä, joilla oli jo kokemusta päivälehtien taktiili tulkkauksesta. Hyvien tulkkausikäytänteiden lisäksi opinnäytetyön tarkoituksena oli myös selvittää, miten päivälehti otetaan tulkkaustilanteessa haltuun. Opinnäytetyöni tilaajana toimi Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopalvelut.

Tutkimuksesta käy ilmi, että päivälehtiä taktiilisti tulkatessa tulkin valmistautuminen on erityisen tärkeää lehden haltuun ottamisen kannalta. Tulkkauksen sujuvuuden kannalta on tärkeää, että tulkki seuraa uutisia päivittäin. Myös lehtien ja uutisten rakenteeseen tutustuminen helpottaa lehden haltuun ottamista.

Päivälehtien hyvät tulkkausikäytänteet ja vinkit päivälehtien tulkkaustilanteeseen mentäessä olen koonnut huoneentauluksi, joka löytyy opinnäytetyöni liitteistä. Avaan tässä kirjoituksessani niistä muutamia. Haastattelemistani tulkeista kaikki

olivat sitä mieltä, että lehden tulkkaaminen oli ergonomisinta, kun lehti oli tasaisena pöydällä. Tuloksesta ilmeni myös, että asiakkaalle tulkataan yhdellä kädellä, jolloin tulkilla jää toinen käsi vapaaksi lehden selailua varten. Kuurosokean vastaanottotapa on kuitenkin aina otettava huomioon. Kuurosokealta on hyvä kysyä uutisaiheita ja tulkkaus toteutetaan niiden mukaisesti. Tulkit toivoivat kuurosokealta asiakkaaltaan jonkinlaista tietoa siitä, että heidän tulkkaamansa uutinen on mennyt perille. Jos asiakas ei reagoi tulkkaukseen millään lailla, voi tulkki jäädä miettimään kolmea eri asiaa: uutinen ei kiinnosta asiakasta, asiakas ei ymmärrä uutista tai asiakas ei ymmärrä tulkkausta. On hyvä antaa tulkkille jokin pieni merkki, esimerkiksi pään nyökkäys. Tulkkauksesta tulee sujuvampaa, kun tulkkinen on tietoinen siitä, että tulkkaus on ymmärretty.

Prima vista –kääntäminen on yksi ilmiö, jota päivälehtien taktiili tulkkauksessa tapahtuu. Tämä tarkoittaa tekstin kääntämistä puheelle. Myös parityöskentelyssä on ollut muista tulkkauksista eroava tapa, jossa toinen tulkeista lukee tekstin ja toinen tulkkaa uutisen puheesta asiakkaalle.

Työni liitteenä olevan huoneen-
taulun toivon toimivan tukena niin
päivälehtien taktiili tulkkauksessa
toimiville tulkeille kuin tulkkauksia ti-
laaville kuurosokeille asiakkaillekin.

Työni löytyy Internetistä osoitteesta
www.theseus.fi. Työhöni liittyviä ky-
symyksiä voi esittää minulle sähkö-
postitse osoitteeseen: heini.hirsi@
elisanet.fi. ♦

Uusi opinnäytetyö

”Mitä me haluamme”

Teksti: Terhi Kantola ja Marianne Männistö

Teemahaastattelututkimus ikään-
tyneille taktiilikommunikaatiota
käyttävillä kuurosokeille.

Teimme tänä keväänä opinnäytetyön
ikäntyneistä kuurosokeista, jotka
kommunikoivat taktiilisti eli kädes-
tä käteen. Tavoitteenamme oli sel-
vittää, kuinka ikääntyminen on vai-
kuttanut heidän kommunikointiinsa
sekä, mitä toiveita heillä on esittää
liittyen kommunikointiin.

Haastattelimme kuutta ikääntynyttä
kuurosokeaa henkilöä, jotka olivat
iältään 67–82-vuotiaita, sekä pitkäai-
kaisia taktiilin kommunikaatiomene-
telmän käyttäjiä. Heidän arvokkaat
vastauksensa toimivat työmme ai-
neistona, joiden perusteella voimme
antaa suuntaa antavia vinkkejä kai-
kille kuurosokeiden kanssa toimiville.

Tärkeimmät tulokset olivat kommu-

nikaation selkeys, kattava kuvailu,
ergonominen asento sekä tauot.
Selkeällä kommunikaatiolla tarkoi-
tettiin sopivaa kommunikointitahtia
sekä selkeitä käsimuotoja erityi-
sesti taktiileissa sormiaakkosissa.
Kattavan kuvailun avulla haluttiin
taas monipuolistaa tiedonsaantia ja
muuttaa ympäristöön sopeutumista
helpommaksi. Ergonominen asen-
to ajateltiin mukavaksi asennoksi,
jossa on helppo ymmärtää eivätkä
selkä ja kädet rasitu liian suurista
liikkeistä ja etäisyyksistä. Tauot ko-
ettiin erityisen tärkeiksi jaksamisen
takia, sillä kommunikointi voi ajoit-
tain olla raskastakin. Jo lyhyillä tau-
oilla voi edesauttaa fyysistä ja hen-
kistä jaksamista.

Työmme tarkemmat tulokset ovat lu-
ettavissa Suomen Kuurosokeat ry:n
nettisivuilla. Haluamme vielä lopuksi
kiittää kaikkia haastatteluun osallis-
tuneita ja sen mahdollistaneita hen-
kilöitä sekä paikalla olleita tulkkeja. ♦

”Winkka kasi” eli käyttöjärjestelmä Windows 8

Teksti: Anne Metsäpuro

Jos nyt marssii kauppaan ja ostaa uuden tietokoneen on siinä käyttöjärjestelmänä Windows 8.1. Monet pelästyvät sen aloitusnäyttöä, joka koostuu erilaisista ohjelmaruuduista. Yksi ohjelmaruutu on työpöytä, joka vie samannäköiselle työpöydälle kuin vanhemmissa Windowseissa.

Windows 8 käyttöjärjestelmän tietokonetta voi käyttää näppäinkomennoilla tai hiirellä. Kaupoissa on myös Windows 8 tablettitietokoneita, joita voi käyttää kosketuksen avulla. Jokaiselle löytyy varmasti sopiva tapa käyttää Windows 8 tietokonetta. Koneella toimivat kaikki vanhat näppäinkomennot ja monta uutta. Hiirenkäyttäjät saavat paljon hyötyä hiiren oikealla painikkeella.

Koneelle kirjaudutaan Microsoft-tunnuksilla. Näihin tunnuksiin on kytketty oma sähköpostiosoite. Koneella on valmiiksi joitakin ohjelmia. Lisää voi asentaa mm. Kauppa-ohjelman kautta.

Ohjelmat avataan ja suljetaan van-

Esimerkki Windows 8 aloitusruudusta.

halla tavalla. Joissakin ohjelmissa liikutaan hieman eri tavalla kuin aikaisemmin. Ohjelmasta näkyy ruudullisen verran ja tämän jälkeen siirrytään seuraavaan ruutuun sivusuunnassa. Näppäinten käyttäjä ei tätä muutosta välttämättä huomaa. Työpöydältä käynnistettävät ohjelmat toimivat samalla tavalla kuin vanhemmissa Windowseissa. Haku-toiminto toimii hyvin ja auttaa ohjelmien ja tiedostojen löytämisessä.

Apuvälineohjelmat SuperNova 14, Jaws 15 ja NVDA toimivat Windows 8.1. käyttöjärjestelmän kanssa, mutta ohjelmien kanssa saattaa olla vielä ongelmia. Vanhat tulostimet ja skannerit saattaa joutua vaihtamaan.

◆ **Vanhaa tuttua:**

Työpöytä, näppäinkomennot ja monet samat ohjelmat.

◆ **Uutta:**

Aloitusnäky, oikopolut ja uusien ohjelmien käyttö vaakasuntaisesti. ◆

Raiteilla pysyen

Teksti: Paula Valminen

Melkoisen mielen myllerryksen sai VR aikaan, kun se kesäkuun alussa uutisoi vähentävänsä lipunmyyntiä rautatieasemilla. En ollut uskoa korviani, kun kuulin Porinkin vilahtavan luettelossa.

Totta se kuitenkin oli, ja elokuun alusta alkaen matkalippuja sai asemalta ainoastaan automaatista. Paitsi niitä meille tärkeitä saattajalippuja. Niitähän ei saa paljon mainostetusta verkkokaupastakaan. Heräsi kysymys, mistä nyt matkalippuni hankin?

NKL:n Tiedonhallintapalvelun keskustelualueelta sain tarvittavaa tietoa ja ennen kaikkea puhelinpalvelunumeron, josta junaliput voi varata. Taisin vähän mielessäni nuriasta puhelun hintaa, mutta kaikesta on maksettava.

Monta mutkaa kuitenkin tuntui tulevan matkalleni. Jo aikataulujen etsiminen itsenäisesti ja esteettömästi VR:n nettisivuilta epäonnistui. Värikontrastit sivulla olivat mitä olivat, eikä apuvälineohjelma sivun sisältöä kertonut. Ajattelin,

että ehkä sieltä puhelinpalvelusta oikeat aikataulutkin löytyvät, joten ei muuta kuin soittamaan.

Näin tein ja yllätyin iloisesti, kun puheluuni vastattiin heti. Ilmoitin matkustuspäiväni sekä noin kelloaikoja lähtöön ja saapumiseen. Kaikki tiedot löytyivät melko nopeasti, ne kerrattiin ja varausnumero luvattiin lähettää tekstiviestinä matkapuhelimeeni.

Hankalaksi meinasi koitua lippujen lunastaminen 24 tunnin kuluessa puhelinvarauksesta, sillä avustajallani oli jo omat menot mielessä. Onneksi kaikki järjestyi ja varausnumerolla sain lähimmältä R-kioskilta matkaliput. Niitä pitää oikein kehua, sillä nyt ne ovat sellaista rahapussiin sopivaa kokoa ja pysyvät taitettunakin siistinä.

Allekirjoitan vielä vanhan televisio-mainoksen, jonka mukaan junassa on hauska matkustaa. Tosin pienellä lisäyksellä: kunhan siihen oikeaan junaan ensin pääsee.

Ja se VR:n puhelinpalvelunumero on: 0600 41 900. ♦

BA2

Itella Posti Oy

INHIMILLISIÄ UUTISIA

UUSI VAIHTOEHTOMEDIA HYVISTÄ TEOISTA.

LUE, SEURAA JA JAA:

INHIMILLISIÄUUTISIA.FI

#inhimillisiä uutisia